

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/2021 ուսումնական տարի

**«ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԴԵՊԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ
Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր**

1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (ՄԻԵԴ) ստեղծման պատմությունը. ձևավորման փուլերը
2. ՄԻԵԴ կառուցվածքը
3. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի ընդհանուր նկարագիրը
4. Կոնվենցիան որպես «կենդանի գործիք (օրգանիզմ)» հայեցակարգը
5. ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքը և դրա ազդեցությունը ՀՀ իրավական համակարգի վրա
6. ՄԻԵԴ կազմը, դատավորների թիվը, դատավորների ընտրությունը
7. ՄԻԵԴ դատավորի լիազորությունների ժամկետը, պաշտոնից ազատումը
8. ՄԻԵԴ նախագահը, ընտրության կարգը, լիազորությունները
9. ՄԻԵԴ լիազումար նիստը
10. ՄԻԵԴ բաժանմունքները, կոմիտեները և պալատները
11. ՄԻԵԴ Մեծ պալատը և դրա լիազորությունները
12. Գանգատների ընդունելիությունը, ընդունելիության պայմանները
13. Խախտման զոհ
14. Պատասխանող պետություններ
15. ՄԻԵԴ դիմելու ժամկետները
16. Իրավական պաշտպանության միջոցի սպառումը
17. Վեճի բարեկամական կարգավորումը
18. Միակողմանի հայտարարություն
19. Երրորդ կողմի ներգրավումը գանգատի քննությանը
20. ՄԻԵԴ իրավազորությունը (ratione personae)
21. ՄԻԵԴ իրավազորությունը (ratione materiae)
22. ՄԻԵԴ իրավազորությունը (ratione temporis)
23. ՄԻԵԴ իրավազորությունը (ratione loci)
24. Անհատական գանգատների քննության կարգը ՄԻԵԴ-ում
25. Միջպետական գանգատների քննության կարգը ՄԻԵԴ-ում
26. ՄԻԵԴ պալատի կազմը և իրավասությունը
27. Ad hoc դատավորի ներգրավումը գործի քննությանը

28. ՄԻԵԴ Մեծ պալատի կազմը, ձևավորման կարգը: Գործի փոխանցումը Մեծ պալատի քննությանը
29. ՄԻԵԴ կանոնակարգը
30. ՄԻԵԴ քարտուղարությունը
31. Ներկայացուցչությունը ՄԻԵԴ-ում
32. Վարույթի փուլերը ՄԻԵԴ-ում: Դատավարության լեզուն
33. Զեկուցող դատավորներ
34. Կյանքի իրավունք: Կյանքի իրավունքի պաշտպանության նյութական և դատավարական ասպեկտները
35. Մահապատժի արգելքն ըստ Կոնվենցիայի և կից Արձանագրությունների
36. Խոշտանգման արգելում
37. Ազատության և անձի անձեռնմխելիության իրավունք: Ազատության իրավունքի սահմանափակման հիմքերը: Անձի ազատության իրավունքի սահմանափակման կոնվենցիոն երաշխիքները
38. Արդար դատաքննության իրավունք: Բովանդակությունը: Կիրառման շրջանակները: Անմեղության կանխավարկածը: Արդար դատաքննության իրավունքի կոնվենցիոն երաշխիքները
39. Անձնական և ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունք: Բովանդակությունը, գործողության շրջանակները: Սահմանափակման հիմքերը
40. Մտքի, խղճի և կրոնի ազատությունը: Սահմանափակման հիմքերը
41. Արտահայտվելու ազատությունը: Կիրառման շրջանակները: Սահմանափակման հիմքերը
42. Հավաքների և միավորման ազատությունը: Բովանդակությունը: Սահմանափակման հիմքերը
43. Սեփականության իրավունքի պաշտպանությունը: Կիրառման շրջանակները: Սահմանափակման հիմքերը
44. Կոնվենցիային կից 14-րդ Արձանագրությունը
45. Կոնվենցիային կից 15-րդ Արձանագրությունը
46. Կոնվենցիային կից 16-րդ Արձանագրությունը
47. ՄԻԵԴ վճիռների կատարումը. լիազոր մարմինները և դրանց իրավասությունները
48. «Միջանկյալ միջոցի դիմումը» (ՄԻԵԴ կանոնակարգի 39-րդ կանոն)
49. ՄԻԵԴ վճիռը մեկնաբանելու խնդրանքը
50. ՄԻԵԴ վճիռը վերանայելու խնդրանքը
51. ՄԻԵԴ որոշումների և վճիռների սխալների ուղղումը
52. ՄԻԵԴ վճռի կառուցվածքը
53. Արդարացի փոխհատուցումն ըստ Կոնվենցիայի:
54. Պիլրտային վճիռ ընթացակարգն ըստ Կոնվենցիայի:
55. Խտրականության արգելք: Խտրականության հիմքերը

Իրավագիտության ամբիոնի վարիչ՝

Ա.Եգեկյան

ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա) նորմատիվ-իրավական ակտեր

1. 1950թ. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիա
2. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիային կից Արձանագրություններ
3. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի կանոնակարգ:

բ) հիմնական գրականություն

1. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին 1950թ. նոյեմբերի 4-ի կոնվենցիայի և դրան կից արձանագրությունների մեկնաբանություն: Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքը: Վ.Հ. Հովհաննիսյան, Զ.Գ. Ղուկասյան, Լ.Օ. Հակոբյան, Լ.Ս. Հակոբյան.-Երևան, Տիգրան Մեծ, 2005:
2. Գործեր և նյութեր: Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիա: Էլիսբեր Մոուրեյ, -Երևան, Բավիդ, 2010:
3. Д. Харрис, М. О'Бойл, К. Уорбрик. Право Европейской конвенции по правам человека. Научное издание. Москва. Развитие правовых систем, 2016.
4. Harris, O'Boyle & Warbrick. Law of the European Convention on Human Rights. Oxford University Press. 2014.
5. Philip Leach. Taking a case to the European Court of Human Rights. Oxford University Press. 2011.
6. Mark W. Jenis, Richard S. Kay, Anthony W. Bradley. European Human Rights Law. Text and Materials. Third Edition. Oxford University Press. 2008.
7. Clare Ovey & Robin White. The European Convention on Human Rights. Fourth Edition. Oxford University Press. 2006.
8. Джереми Макбрайд. Права человека и уголовный процесс. Практика Европейского суда по правам человека. Научно-аналитическое издание. Развитие правовых систем. Москва. 2018.
9. Stefan Trechel. Human Rights in Criminal Proceedings. Oxford University Press. 2009.
10. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան: Վճիռների ժողովածու, գիրք 9 / ՀՀ դատավորների միություն, *Խմբ.* Դ. Ավետիսյան, Վ. Ենգիբարյան. – Եր.: Անտարես, 2013.
11. David Mead. The New Law of Peaceful Protest. Rights and Regulation in the Human Rights Act Era. Oxford and Portland, Oregon. 2010.

գ) լրացուցիչ գրականություն

1. Aileen McColgan. Discrimination Law. Text, Cases and Materials. Second Edition. Oxford and Portland, Oregon. 2005.
2. Adrian Keane, James Griffiths, Paul McKeown. The Modern Law of Evidence. Eighth Edition. Oxford University Press. 2010.
3. Howard Davis. Human Rights Law. Directions. Oxford University Press. 2007.
4. Peter Kempees. A Sistematic Guide to the Case-Law of the European Court of Human Rights. 1960-1994. Volume I. Martinus Nuhoff Publishers. 1996.
5. Peter Kempees. A Sistematic Guide to the Case-Law of the European Court of Human Rights. 1960-1994. Volume II. Martinus Nuhoff Publishers. 1996.
6. Peter Kempees. A Sistematic Guide to the Case-Law of the European Court of Human Rights. 1995-1996. Volume III. Martinus Nuhoff Publishers. 1998.
7. Peter Kempees. A Sistematic Guide to the Case-Law of the European Court of Human Rights. 1997-1998. Volume IV. Martinus Nuhoff Publishers. 2000.

դ) ինտերնետային կայքեր

1. www.coe.int
2. www.coe.echr.int
3. www.agent.echr.am
4. www.justice.am
5. www.arlis.am
6. www.coe.am
8. www.hudoc.echr.coe.int
9. www.e-gov.am
10. www.parliament.am